

Regelbunden tillsyn i Björsäters skola

Förskoleklass

Grundskola årskurserna 1–5

Inledning

Skolinspektionen har granskat verksamheten i Åtvidabergs kommun under våren 2009 och besökt Björsäters skola den 25 februari 2009. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för den regelbundna tillsynen.

Tillsynen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/tillsyn).

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs har huvudmannen och rektorn för skolan ansvar för att åtgärder vidtas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen inom tre månader från dagen för Skolinspektionens beslut, dvs. senast den 26 augusti 2009.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering.

Underlag

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument från kommunen och Björsäters skola, dels den information som samlats in under besöket. I Björsäters skola intervjuades rektorn, lärare och elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av Björsäters skola

Tabell 1: Antal elever på Björsäters skola

Skolan/skolorna	Antal elever
Förskoleklass	13
Grundskola	61

Källa: Uppgifter från Björsäters skola 2009-04-24

Björsäters skola är belägen i norra delen av Åtvidabergs kommun två mil från kommunens centralort. Björsäters skola ingår tillsammans med Grebo skola i den så kallade Landsbygdsenheten inom grundskolan i Åtvidabergs kommun. Utbildningen i Björsäters skola omfattar förskoleklass och grundskola årskurserna 1–5. Lärare och elever är organiserade i ett arbetslag. I skolan finns en förskoleklass, en klass för årskurserna 1–2 samt åldershomogena klasser för årskurserna 3–5. Skolan leds av en rektor som också är rektor i Grebo skola. Eleverna fortsätter sin skolgång i årskurs 6–9 i Alléskolan i centralorten Åtvidaberg.

I skolan finns också skolbarnsomsorg och förskoleverksamhet. För dessa verksamheter ansvarar en annan rektor. Dessa verksamheter inspekteras endast på kommunövergripande nivå och behandlas i särskilda verksamhetsrapporter.

Bedömningar

Motiveringsrutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. I detta material används begreppet styrdokument som en samlande beteckning för relevanta författningar och allmänna råd.

Kunskaper

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans kunskapsresultat och arbetet för att ge eleverna möjlighet att nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger eleverna att nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Tabell 2: Resultat på nationella ämnesprov i årskurs 5

		2007		2008	
		Björås skola	Riket	Björås skola	Riket
Andel (%) elever som nått kravnivån på samtliga delprov på de nationella ämnesproven	Engelska	100	85	88	87
	Matematik	81	72	63	73
	Svenska	94	71	81	72
	Svenska som andraspråk	.	56	.	61

Källa: Åtvidabergs kommun. Uppgifter på riksnivå för variabeln nationella ämnesprov presenteras utifrån ett obundet slumpvis urval om 200 skolor, från vilka Skolverket samlar in uppgifter om måluppfyllelse på de nationella ämnesproven. För svenska och svenska som andraspråk är delprov 4 för 2007 exkluderat på grund av stora bortfall.

. = Uppgift saknas

Kommentar och bedömning:

Skolan ska enligt läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m., Lpo94, 2.2 Kunskaper, ansvara för att eleverna inhämtar och utvecklar sådana kunskaper som är nödvändiga för varje individ och samhällsmedlem.

Eleverna i Björås skola genomför nationella ämnesprov i årskurs 5 i engelska, matematik och svenska. Skolinspektionen har tagit del av sammanställningar av resultaten på ämnesproven för åren 2001–2008 samt uppgifter om måluppfyllelsen i ämnena engelska, matematik och svenska år 2008. Resultaten på ämnesproven varierar över tid. År 2006 nådde endast drygt hälften av eleverna kravnivån i provet i engelska. Året därpå, 2007, nådde alla elever kravnivån i provet i detta ämne (tabell 2).

Det saknas uppgifter om i vilken utsträckning eleverna i Björsåters skola nått målen i årskurs 5 i samtliga ämnen. Förutom resultat på ämnesprov och måluppfyllelsen för ämnena engelska, matematik och svenska i årskurs 5 år 2008 finns inget underlag för en bedömning av skolans samlade kunskapsresultat. Att dra slutsatser om eleverna på skolan överlag tillägnar sig kunskaper i enlighet med läroplanens och kursplanernas mål låter sig således inte göras. Björsåters skola har i sitt kvalitetsarbete uppmärksammat de låga resultaten på ämnesproven under vissa år och vidtagit åtgärder för skolgemensamt förbättringsarbete. Skolinspektionen förutsätter att detta arbete fortsätter.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Bedömningspunkter

1.2.1 Lärarna följer fortlöpande upp elevernas kunskapsutveckling och resultat i alla ämnen i förhållande till styrdokumentens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering

Enligt läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m., Lpo 94, 2.7 Bedömning och betyg, ska läraren utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn.

Enligt 2 kap. 6 § grundskoleförordningen finns för varje ämne en kursplan. I kursplanen anges de mål som undervisningen ska sträva mot, och de mål som eleverna ska ha uppnått efter det femte och det nionde skolåret. I kursplanerna för ämnena matematik, svenska och svenska som andraspråk anges även de mål som eleverna ska ha uppnått i slutet av det tredje skolåret.

I Björsåters skola följer lärarna upp elevernas kunskapsutveckling huvudsakligen i svenska, engelska och matematik. Vid tidpunkten för den regelbundna tillsynen pågick ett utvecklingsarbete kring individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen på skolan. I anslutning till detta utvecklingsarbete följer några lärare upp elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen, medan övriga lärare ännu inte gör det.

Åtgärder behöver vidtas så att alla lärare följer upp elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen som eleverna får undervisning i.

1.2.2 Lärarna genomför utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

1.2.3 Lärarna upprättar en individuell utvecklingsplan i samband med utvecklingssamtalet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering
Enligt 7 kap.2 § grundskoleförordningen ska läraren vid utvecklingssamtalet i en skriftlig individuell utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i relation till målen i varje ämne som eleven får undervisning i, och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. I Björsäters skola upprättas individuella utvecklingsplaner i anslutning till utvecklingssamtalet. I de exempel på utvecklingsplaner som Skolinspektionen tagit del av ges omdömen om elevens kunskapsutveckling endast i matematik och svenska. Skriftliga omdömen i övriga ämnen saknas. I planerna ligger ansvaret för insatserna till huvudsaklig del på vad eleven själv ska göra och det redovisas i mycket liten omfattning vilka insatser som skolan avser att bidra med. Skolinspektionen noterar att det vid tiden för den regelbundna tillsynen pågick ett utvecklingsarbete i Björsäters skola kring individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen. Skolinspektionen förutsätter att detta arbete fortsätter. Trots detta bedömer Skolinspektionen att skolans arbete kring individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen behöver åtgärdas.

1.3 Bedömning

Bedömningspunkter

1.3.1 Lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

1.3.2 Vid bedömning utgår lärarna från de nationella målen i kursplanerna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

1.4 Genomförande av utbildningen

Bedömningspunkter

1.4.1 Läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.2 Eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.3 Eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.4 De som arbetar i skolan samverkar inom och mellan verksamheterna för att göra skolan till en god miljö för elevernas utveckling och lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.5 Utbildningen i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Bedömningspunkter

1.5.1 Skolans undervisning anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5.2 Särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

1.5.3 Vid behov av särskilda stödåtgärder utarbetas alltid åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering

Av 5 kap. 1 § grundskoleförordningen framgår att om det genom uppgifter från skolans personal, en elev, elevens vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att eleven kan ha behov av särskilda stödåtgärder, ska rektorn se till att behovet utreds. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när åtgärdsprogrammet utarbetas.

I Björsäters skola upprättas åtgärdsprogram för elever i behov av särskilt stöd. I de exempel på åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av framgår inte alltid fullt hur de beskrivna behoven ska tillgodoses. Detta behöver åtgärdas.

2 Normer och värden

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling samt skolans arbete för att ge eleverna en trygg miljö.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Bedömningspunkter

2.1.1 Skolan utgör en trygg miljö som är inriktad på lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

8 (12)

2.1.2 Skolan och lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

2.1.3 Skolan har upprättat en plan mot kränkande behandling i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering

Enligt 14 a kap. 8 § skollagen ska huvudmannen se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

De planer som granskats i samband med den regelbundna tillsynen avser läsår 2008/2009 och utarbetades vid en tidpunkt då bestämmelserna om skyldighet att utarbeta en likabehandlingsplan återfanns i lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Det som framgår av 14 a kap. 8 § skollagen täcks i allt väsentligt av innehållet i den tidigare gällande lagen (upphörde att gälla 2009-01-01). Skolinspektionens bedömning av kommunens planer utgår från 14 a kap. 8 § skollagen.

Björås skola tillhör den så kallade Landsbygdsenheten inom grundskolan i Åtvidabergs kommun. För skolorna inom Landsbygdsenheten finns en gemensam likabehandlingsplan framtagen daterad 2008-09. Planen uppfyller till stora delar lagens krav. Av dokumentation och intervjuer framgår att skolan följer upp och utvärderar sitt arbete mot kränkande behandling och omsätter resultaten i åtgärder för det kommande året. Likabehandlingsplanen för Landsbygdsenheten saknar dock en redovisning av Björås skolas specifika behov utifrån en sådan kartläggning. Detta behöver åtgärdas.

3 Ledning och kvalitetsarbete

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område rektors ansvarstagande för skolans målinriktning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen. Tillsynen behandlar också tillgång till utbildning samt resurser i form av personal liksom hur rektorn följer bestämmelserna för skolan.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Bedömningspunkter

3.1.1 Varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering

I bilaga 3 till skollagen finns föreskrifter om utbildningens omfattning i grundskolan den så kallade timplanen. Enligt 2 kap. 3 § grundskoleförordningen anges i timplanen bl.a. antalet timmar för ämnen och elevens val och det totalt garanterade antalet timmar (garanterad undervisningstid). Vidare anges i 2 kap. 6 § grundskoleförordningen att det för varje ämne finns en kursplan där det anges mål att sträva mot samt de mål som eleverna ska ha uppnått efter det femte och det nionde skolåret.

Av den timplan som gäller för undervisningen i Björsäters skola framgår inte i vilken omfattning undervisning i ämnet teknik erbjuds eleverna. Eleverna på skolan undervisas dock i ämnet. Skolan har inte i sin timplan synliggjort ämnet teknik och därmed ej heller säkerställt i hur stor omfattning ämnet teknik erbjuds eleverna. Detta behöver åtgärdas.

Se vidare bedömning i kommunbeslutet för Åtvidabergs kommun.

3.1.2 Skolan erbjuder eleverna språkval, elevens val samt modersmålsundervisning i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

3.1.3 Skolan anordnar undervisning i svenska som andraspråk i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs

Motivering

Ej relevant för skolan vid tidpunkten för den regelbundna tillsynen.

10 (12)

3.1.4 Utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad för eleverna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.2 Personalens utbildning

Bedömningspunkter

3.2.1 Skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.2.2 Rektorn har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3 Rektors ansvar

Bedömningspunkter

3.3.1 Rektorn håller sig förtrogen med det dagliga arbetet och tar som pedagogisk ledare det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3.2 Rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3.3 Lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg iakttas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.4 Kvalitetsarbete

Bedömningspunkter

3.4.1 Skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering

Av läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m., Lpo 94, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, framgår bl.a. följande. Skolans verksamhet måste utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. Huvudmannen har ett givet ansvar för att så sker. Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas. Vidare framgår av Lpo 94, 2.8 Rektors ansvar, att rektorn ansvarar för att en lokal arbetsplan upprättas samt för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och till målen i skolplanen och den lokala arbetsplanen. Rektorn har ansvaret för skolans resultat.

Björnsåters skola bedriver i flera avseenden ett gott kvalitetsarbete med utgångspunkt i nationella mål och Landsbygdsenhetens prioriterade mål. Skolan följer upp kunskapsresultaten hos eleverna på individnivå främst i matematik och svenska samt på skolnivå i årskurs 5 i ämnena engelska, matematik och svenska. På skolnivå saknas en systematisk uppföljning och utvärdering av skolans kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 i samtliga ämnen. Därmed saknas ett viktigt redskap för att genomföra förändringar av undervisningen i syfte att nå en ökad måluppfyllelse. Rektorn måste ta ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen så att skolans utveckling främjas och en ökad måluppfyllelse nås. Detta behöver åtgärdas.

3.4.2 Kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som uppfyller förordningens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering
Enligt 1 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje skola som ingår i det offentliga skolväsendet årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Vidare ska kvalitetsredovisningarna, enligt 3 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m., innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. I kvalitetsredovisningarna ska verksamhetens förutsättningar, arbetet i verksamheten och utbildningens måluppfyllelse redovisas. Enligt 3 a § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska i kvalitetsredovisningen uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplanen redovisas. Enligt 4 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska skolans kvalitetsredovisning utarbetas under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet med kvalitetsredovisning. Skolinspektionen har tagit del av en kvalitetsredovisning för Björsäters skola avseende läsåret 2006/2007. I kvalitetsredovisningen saknas uppföljning och utvärdering av kunskapsresultat. Vidare redovisas inte någon uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan. Skolans kvalitetsredovisning har heller inte utarbetats under medverkan av elever. Björsäters skola har inte upprättat någon årlig kvalitetsredovisning som uppfyller förordningens krav. Detta behöver åtgärdas.

Datum

Ort

2009-05-26

Linköping

Rut Hård af Segerstad

Josefin Brüde Sundin